

Magdalena Knapp,

Ochrona prawna przedsiębiorców w interesie publicznym przed nieuczciwym wykorzystywaniem przewagi kontraktowej,
Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2022

1. Publikacja autorstwa Magdaleny Knapp pt. „Ochrona prawna przedsiębiorców w interesie publicznym przed - nieuczciwym wykorzystywaniem przewagi kontraktowej” jest – wedle mojej wiedzy – pierwszym na polskim rynku wydawniczym opracowaniem monograficznym dotyczącym tytułowej tematyki. Dotychczas bowiem tematyka ta stanowiła jedynie przedmiot opracowań artykułowych bądź komentarzy do stosownej ustawy. Już choćby ze względu na nowatoski charakter wspomniana monografia zasługuje na pozytywną ocenę.

Nieuczciwe wykorzystywanie przewagi kontraktowej to z pewnością istotny, a zarazem bardzo aktualny problem naukowy, który dodatkowo ma doniosłe znaczenie praktyczne. W ostatnich latach można zaobserwować relatywnie dużą aktywność Prezesa UOKiK w obszarze egzekwowania przestrzegania przez przedsiębiorców reguł tzw. ustawy przewagowej (jak np. decyzje w sprawie *Biedronki*, *Kaufland*, czy też prowadzone aktualnie – wszczęte w maju 2022 r. – postępowania przeciwko *Auchan* i *Carrefour*).

2. Zaletą pracy jest jej struktura. Nie bazuje ona na prostym omówieniu obowiązującej w polskim prawie metody regulacji nieuczciwego wykorzystania przewagi kontraktowej (w tym prezentacji poszczególnych typów nieuczciwych praktyk), lecz ujmuje tytułową problematykę szerzej (w tym od strony ekonomicznej), prezentując – m.in. – ważne dane statystyczne oraz bliżej charakteryzując funkcjonowanie rynków rolno-spożywczych. Ukazuje także stosowne rozwiązania obowiązujące w wybranych porządkach prawnych (jak np. w prawie niemieckim, francuskim czy czeskim). Szczególnie interesujący jest rozdział prezentujący różną metodykę regulacji, jaka może być zastosowana dla ochrony słabszej strony umowy (w tym w obrocie towarami rolno-spożywczymi); wyróżniona w nim została metoda cywilnoprawna i administracyjnoprawna.

3. Monografia M. Knapp dowodzi wysokiego poziomu wiedzy Autorki z zakresu nieuczciwego wykorzystywania przewagi kontraktowej oraz szerzej, tj. z zakresu prawnej ochrony uczciwości postępowania w obrocie gospodarczym. Na aprobatę zasługuje sposób stawianych problemów, klarowne wywody Autorki, a także interesująca struktura pracy (o czym wspomniano już wyżej). W kontekście tytułowego zagadnienia na uwagę zasługuje trafna konkluzja Autorki, która zwraca uwagę na rozbieżności w zakresie pojmowania (ochrony) interesu publicznego, dla którego uchwalona została oraz wdrażana jest ustawa przewagowa. Deklarowano, że interesem tym miało być zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego kraju, tymczasem praktyka decyzyjna Prezesa UOKiK w istocie celu owego już nie eksponuje, a skupia się na ochronie słabszego przedsiębiorcy (zazwyczaj nabywcy) w relacjach kontraktowych dotyczących towarów rolno-spożywczych.

Z jednej strony można dyskutować z tezą Autorki sugerującą, aby szczególna ochrona przed nieuczciwym wykorzystywaniem przewagi kontraktowej wprowadzona została jako regulacja „ogólna”, a nie tylko o charakterze sektorowym jak to jest w przypadku ustawy przewagowej (Autorka

określa to jako „uprzywilejowanie sektorowe”). Z drugiej strony wszakże, ostatnie rozwiązania przyjęte przez prawodawcę unijnego w sektorze cyfrowym dowodzą właśnie tendencji do wprowadzania uniwersalnych (ponadsektorowych) regulacji mających na celu ochronę słabszych podmiotów przed nieuczciwymi praktykami dużych przedsiębiorców „internetowych” (tzw. strażników dostępu). Regulacje te ustanowione zostały w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/1925 z dnia 14 września 2022 r. w sprawie kontestowalnych i uczciwych rynków w sektorze cyfrowym oraz zmiany dyrektyw (UE) 2019/1937 i (UE) 2020/1828. Na ten akt (ściślej jego projekt) słusznie powołuje się także Autorka w zakończeniu monografii.

4. Recenzowana pozycja odznacza się bardzo dobrym warsztatem naukowym, przejawiającym się nie tylko w dokonywanej przez Autorkę krytycznej analizie tekstów prawnych i poglądów doktryny, lecz także w ilustrowaniu tych rozważań danymi empirycznymi.

Pewne zastrzeżenia można mieć jedynie odnośnie do samego językowego ujęcia tytułu, a mianowicie zwrotu „ochrona prawna przedsiębiorców w interesie publicznym przed nieuczciwym wykorzystywaniem przewagi kontraktowej (...)”, a ściślej co do wstawienia po słowie ‘przedsiębiorców’ słów ‘w interesie publicznym’, co – moim zdaniem – nieco „zaburza” stylistykę/brzmienie tytułu. Tytuł ów lepiej brzmiałby jako „publicznoprawna” (albo „administracyjnoprawna”) ochrona przedsiębiorców (...)” (już wówczas bez dodawania słów „w interesie publicznym”), co poprawiłoby jego stylistykę, nie kolidując z merytoryczną zawartością książki.

prof. dr hab. Konrad Kohutek

Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza-Modrzewskiego

ORCID: 0000-0003-1249-301X